

wskazał na możliwość dalszych opracowań pod kątem stosunku do chrześcijaństwa kobiet nie obecnych w świecie chrześcijan, kryptochrześcijanek, prozelitek, osób z arystokracji rzymskiej, z wykorzystaniem także ikonografii i wiedzy na temat kultu relikwii. Ks. dr St. Longosz podziękował popołudniowym prelegentom i zakończył obrady. Sympozjum zamknął ks. prof. E. Stanula dziękując wszystkim uczestnikom za udział, za postawione pytania, wspólne refleksje, za możliwość spotkania i inspiracje do dalszej twórczej pracy. Ks. Profesor zaprosił też wszystkich na kolejne sympozjum w roku 1999 zapowiadając jego temat: „Ojcowie o swoim Ojcu”.

Ks. Adam Filipowicz

4. TOPOGRAFIA ŚWIATA Wczesnochrześcijańskiego W PRACACH POLSKICH BADACZY (Kazimierz n. Wisłą, 3-4 X 1998 r.)

W dniach 3-4 października 1998 roku w Domu Pracy twórczej KULU w Kazimierzy n. Wisłą odbyło się trzecie już z kolei spotkanie z cyklu Sympozjów Kazimierskich poświęconych kulturze świata późnego antyku (materiały z dwóch pierwszych spotkań, które miały miejsce w 1995 i 1996 roku, zostały już opublikowane: *Sympozja Kazimierskie poświęcone kulturze świata późnego antyku i wczesnego chrześcijaństwa*, red. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska, Lublin 1998, TNKUL, ss. 334). Tym razem głównym tematem obrad była: **Topografia świata wczesnochrześcijańskiego w pracach polskich badaczy**. Prelegenci pokazali w swych wystąpieniach, jak wygląda obecnie stan badań nad różnymi aspektami tej problematyki (mogliśmy przyglądać się jej zarówno z punktu widzenia archeologii, jak hagiografii) i nad różnymi obszarami świata wczesnochrześcijańskiego. Jeszcze raz przekonaliśmy się, że w badaniach polskich zdecydowanie dominuje zainteresowanie jego wschodnią częścią, a przede wszystkim Doliną Nilu, gdzie koncentrują się polskie prace wykopaliskowe: dr Jan Partyka (ATK) omówił nowe ustalenia w topografii Kellia na podstawie inskrypcji, mgr Bożena Rostkowska (PAN) pokazała, jak rozprzestrzenił się kult pochodzących z Egiptu męczenników Maurycego, Menasa i Epimacha, a dr Bogdan Żurawski (PAN) przedstawił, na podstawie najnowszych odkryć archeologicznych, osadnictwo chrześcijańskie w Dolinie Nilu Środkowego. Wyniki badań polskich archeologów na terenie wczesnochrześcijańskiej bazyliki i rezydencji biskupiej w Novae (Svistov) w Bułgarii zreferował mgr Piotr Pawlak (UAM). Przedstawiono też próby podsumowania dotychczasowych badań nad wczesnochrześcijańską topografią: prof. dr hab. Elżbieta Jastrzębowska (UW) mówiła o późnoantycznym Efezie, dr Tadeusz Gołgowski

(ATK) o górnej Mezopotamii, dr Ryszard Bulas (KUL) o klasztorach iryjskich, a dr hab. Bożena Wronikowska (KUL) o Istrii.

Niemniej istotną częścią programu były komunikaty, w których przedstawiono rezultaty tegorocznych kampanii wykopaliskowych: prof. dr Ilona Skupińska-Lovset (UŁ) wprowadziła słuchaczy w problematykę badań nad stanowiskiem archeologicznym na terenie identyfikowanym z biblijną Bethsaidą (Izrael), dr Tomasz Waliszewski (ATK) przedstawił najnowsze odkrycia polsko-libańsko-francuskiej Misji Archeologicznej na terenie bazyliki chrześcijańskiej w Shhim (Liban), a mgr Paweł Pawlak (UAM) – projekt badawczy kierowanej przez prof. Andrzeja Biernackiego ekspedycji Instytutu Historii Uniwersytetu Poznańskiego, która podjęła się eksploracji okolic Chersonesu (Ukraina). Mieliśmy także możliwość podziwiać malowidła odsłonięte na ścianach kościoła Starej Dongoli (Sudan), które pokazał dr Stefan Jakobielski. Interesującym uzupełnieniem obrad był zrealizowany i przedstawiony przez ks. prof. dra hab. Henryka Pietrasa SJ film o zabytkach (głównie wczesnochrześcijańskich), jakie na terenie dzisiejszej Turcji zwiedzali uczestnicy wyprawy naukowej zorganizowanej w ubiegłym roku przez Komisję Bizantynistyczną PAN.

Uczestnicy sympozjum (oprócz prelegentów obecni byli m.in. prof. Zsolt Kiss, dr Ida Ryl-Prejbisz i dr Małgorzata Martens-Czarnecka z Zakładu Archeologii Śródziemnomorskiej PAN, dr Violetta Rączewska z Ośrodka Badań nad Tradycją Antyczną, ks. dr Stanisław Longosz z Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL, a także księża: prof. dr hab. Marek Starowieyski i dr Naumowicz z Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie oraz księża: dr hab. Jerzy Pałucki i dr Mariusz Szram z KUL) nie tylko zgodnie wyrażali zadowolenie z możliwości wysłuchania ciekawych wystąpień, ale także podkreślali znaczenie dyskusji w gronie znawców interesującej nas wszystkich epoki. Postanowiono zatem, że następne Sympozjum Kazimierskie odbędzie się w najbliższym możliwym terminie.

Bożena Iwaszkiewicz-Wronikowska

5. WRĘCZENIE KSIĘGI PAMIĄTKOWEJ KS. PROF. H. WÓJTOWICZOWI

W uznaniu zasług naukowo-dydaktycznych z okazji 70 rocznicy urodzin ks. prof. dra hab. Henryka Wójtowicza Wydział Historyczno-Filologiczny TNKUL razem z działającą w nim Komisją Badań nad Antykiem Chrześcijańskim i Sekcją Filologii Klasycznej KUL zorganizowały 19 lutego 1998 roku w gmachu uniwersyteckim (sala 110) uroczystą sesję naukową, podczas której wręczono mu Księgę Pamiątkową. Sesję poprzedziła specjalna popołudniowa Msza św. koncelebrowana (21 księży koncelebrujących) w kościele academic-